

DESPRÉS DE MÉS 20 ANYS EMPRESONAT, L'ALLIBERAMENT DE MANDELA ÉS POSSIBLE

«Nosaltres ens defensem d'aquest govern brutal»

Winnie Mandela, dona del líder negre empresonat Nelson Mandela, parla en aquesta entrevista sobre el possible alliberament del seu home, sobre les recents eleccions i sobre les sancions contra el seu país.

Johanna Weissy

Senyora Mandela, tothom espera l'alliberament del seu marit. Si això es produeix, ¿què significarà per a Àfrica?

—Per a nosaltres el seu alliberament és comparable a l'alliberament dels negres. Mandela ha de poder tornar en una situació a partir de la qual pugui negociar amb el govern de la minoria blanca l'entrega del poder a la majoria.

—¿Té vostè alguna idea de quan podria ser això?

—No. En realitat seria un disbarat esperar l'alliberament amb el clima que es viu actualment a Sud-àfrica. Al següent dia tornaria a estar a la presó.

—¿Per què no podria atènyer-se a les condicions imposades?

—Nelson Mandela ha de ser alliberat sense condicions; ell, els seus amics i tots els presos polítics que hi ha darrere les reixes.

—Els crítics del Congrés Nacional d'Àfrica diuen que Nelson Mandela ha fet més gran servei al moviment com a figura simbòlica en la presó que el que hauria pogut fer en llibertat.

—Això és una bestiesa. Aquestes afirmacions formen part de la campanya del règim per aïllar el CNA.

—¿Com es troba Nelson Mandela actualment?

—S'ha recuperat molt bé. Ha tingut la millor assistència mèdica, però ha perdut molt de temps i es noten clarament els anys passats en la presó. Ja no porta barba, està prohibit a la presó. Quan estava malalt, la cara se li va posar gris com la cendra. Si Mandela ha estat tan malalt és únicament a causa de la imprudència temerària del govern.

—Molts dels seus partidaris esperen que aconseguisca com a primer pas la legalització del CNA, prohibit l'any 1960.

—Aquesta és una de les condicions. Perquè Mandela tan sols pot treballar políticament en base al programa del CNA.

—Dins del CNA hi havia i hi ha un fort debat sobre l'ús de la violència contra civils en la lluita contra l'apartheid i també sobre el fet de portar la guerra a les zones on viuen els blancs o no.

—Això és una decisió que correspon solament al CNA.

—En alguns atemptats del CNA a Sud-àfrica també han mort civils...

—Ja ho sabem. Però nosaltres també sabem el que ha dit Chris Hani, cap de l'estat major del CNA: en una guerra no es pot evitar trobar-se amb civils.

—Però no es tracta només que no hi havia innocents, aquests atemptats signifiquen per al CNA perdre simpaties entre els demòcrates blancs de Sud-àfrica.

—¿Però per què hem de ser sempre nosaltres els que hem d'excusar-nos? Homes i dones de les nostres files han estat morts per l'esquena. De vegades l'exèrcit sud-africà ha disparat contra nens que van a l'esquena de les mares. Nosaltres ens defensem d'un govern brutal. Ja no podem passar més temps parant l'altra galta com diu la Bíblia.

—Els seus crítics li retreuen que ha desenrotllat capricis de diva i que fins i tot no omple els desigs del seu home.

—Aquests comentaris em fan gràcia. Això és pura propaganda del govern.

—Fins i tot li han atribuït una relació amb l'arquebisbe Desmond Tutu.

—(Riu). Això em fa riure. No deixi que ningú malparle del meu matrimoni.

—Molta gent d'esquerres l'han criticada perquè està construint a Soweto un palau per a Mandela.

—Aquesta casa, l'estic fent únicament amb els guanys de la venda del meu llibre *Parte de mi vida*. I perquè

ara no tinc cap ingrés, no hem pogut acabar la casa. Aquesta afirmació sobre el palau l'ha llançada una periodista per encàrrec del govern.

—L'antiga casa d'Orlando West en el gueto negre de Soweto, ha estat cremada. ¿La tornarà a reconstruir?

—Ho estem fent. Amb l'incendi han desaparegut 50 anys d'història, tot allò que Mandela tenia. Aquesta era la meta.

—¿Qui hi ha darrere?

—El govern de Sud-àfrica hi ha utilitzat escolars.

—¿Després de l'alliberament de Mandela podrà portar una vida familiar quasi normal?

—¿Per què diu quasi normal?

—Perquè després d'un possible alliberament pesarà sobre vostès una pressió increïble.

—Nosaltres no hem conegut mai una altra forma de vida. Ja podia jo estar contenta si durant el temps de presó el podia veure una hora al dia.

—Vostè està estudiant ara Ciències Polítiques. ¿Quina especialitat fa?

—Política interior de Sud-àfrica.

—¿Com valora l'estudiant-politòloga Winnie Mandela les eleccions municipals del 26 d'octubre?

—Aquestes eleccions no tenen cap significat per a nosaltres els negres. Aquesta és una carrera entre les diferents opcions polítiques blanques de Sud-àfrica. El govern vol una acta dels electors per poder continuar la política d'apartheid. Tothom creu que en aquest país hi ha reformes. Però l'apartheid no es pot reformar.

—Tot i això, el president Botha ha aconseguit entaular contactes diplomàtics amb alguns homes d'estat negres dels països veïns. Fins i tot ha insinuat la possibilitat que Sud-àfrica entre a formar part de l'OUA, Organització de la Unitat Africana.

ACCIÓ CULTURAL DEL PAÍS VALENCIÀ

**INFORMEM del
començament de
nous cursos especials
d'ins de la nostra
AULA DE CULTURA:**

- **Curs d'introducció al llenguatge periodístic.**
- **Curs de dicció.**
- **Curs d'introducció al comentari de textos literaris.**

**MATRÍCULA
OBERTA
PLACES
LIMITADES**

C/ Moratín, 15, 6a.
Tel. (96) 351 17 27
46002 València

—Aquest home al·lucina.
—¿Però no podria aquesta missió diplomàtica de Botha fer callar les exigències internacionals de sancions? Si fins i tot aprofita els enterraments a Alemanya.

—Si no és capaç de parlar ni una vegada amb els dirigents negres en les

fronteres del seu país, ¿què significa aquesta activitat viatgera de Botha? Cap home d'estat negre d'una categoria real rebrà aquest govern amoral. Nosaltres exigim sancions obligatòries de la comunitat internacional contra Sud-àfrica. Volem que la resta del món aille Sud-àfrica. □

NOMZAMO WINIEFRED MADIKIZELA, LA REINA D'ÀFRICA

La bella Winnie

Per a Winnie Mandela, la vida ha estat des de 1964 un combat continu per tractar, d'una banda, lluitar contra l'«apartheid» i de l'altra, transmetre als seus compatriotes el missatge de llibertat de Nelson Mandela.

Vicent Partal

Lluís Llach diu que ningú podrà aturar la seua dansa, la de la vella —i bellíssima— Winnie. Per a Johnny Clegg (en la seua impressionant cançó «Asimbonanga») és el símbol de l'Àfri-

el van poder tocar de nou fins el matí del dotze de maig del 1984. Vint anys després. I, encara, ho van haver de fer en presó i davant dels guardians. Nelson, Winnie, la seua filla Zeni i la seua néta. Winnie recorda aquella trobada dient que «Gregory, el seu guarda, estava tan emocionat que va haver de mi-

South West Township i soweto.

ca més torturada i altiva. Una gavina volant sobre aigües incendiàries camí de l'illa de Robben, presó gairebé perpètua de Nelson, la llança del poble, el foc de les nacions africanes captives pel diamant. Ella, Winnie Mandela, no és només la dona del pres polític més important del món. És més.

Nomzamo va nàixer al Transkei, el 1934. Va estudiar a Johannesburg. Fou la primera dona de raça negra a cursar la carrera d'assistenta social. I no fou fàcil aconseguir-ho. El 1958 es va casar. Amb un home divorciat que la gent aturava pels carrers: Nelson Mandela, membre de la família reial dels Tembu, guerrer. Mandela, el 1964, va ser condemnat a cadena perpètua. No

rar a un altre costat de l'habitació».

La separació continua. Nelson ha vist suavitzat el seu règim penitenciar, però els Mandela prefereixen ser intransigents amb el govern racista. No volen mitges concessions, amb la llibertat d'un home —d'una família— que representa tot un poble. O presó o llibertat. Mandela ha estat traslladat a una espècie de presó de luxe i se'ls ha dit que poden visitar-lo més sovint. Winnie ho diu ben clar en aquesta entrevista publicada per EL TEMPS: «ha de tornar en condicions per a negociar l'entrega del poder».

O això o la presó. O el lloc on els faria més mal als racistes —la negociació per la democràcia— o el segon lloc